

Col·labora:



Patrocina:



#### RUTA URBANA DEL CALL (BARRI JUEU MEDIEVAL DE BARCELONA)

Producció: **Museu d'Història de Barcelona (MUHBA)**,  
**Comissió Interdepartamental del Call**,  
amb la col·laboració de **Turisme de Barcelona**  
Textos: **Victòria Mora (MUHBA)**  
Traduccions: **Manners**  
Disseny gràfic: **PFP, disseny gràfic**  
Fotos: **Espai d'imatge, Postdata, Pep Herrero**  
Realització dels elements de senyalització: **Tojay**

#### Per a més informació:

##### MUHBA EL CALL

Placeta Manuel Ribé, s/n. 08002 Barcelona

#### Horari de visita:

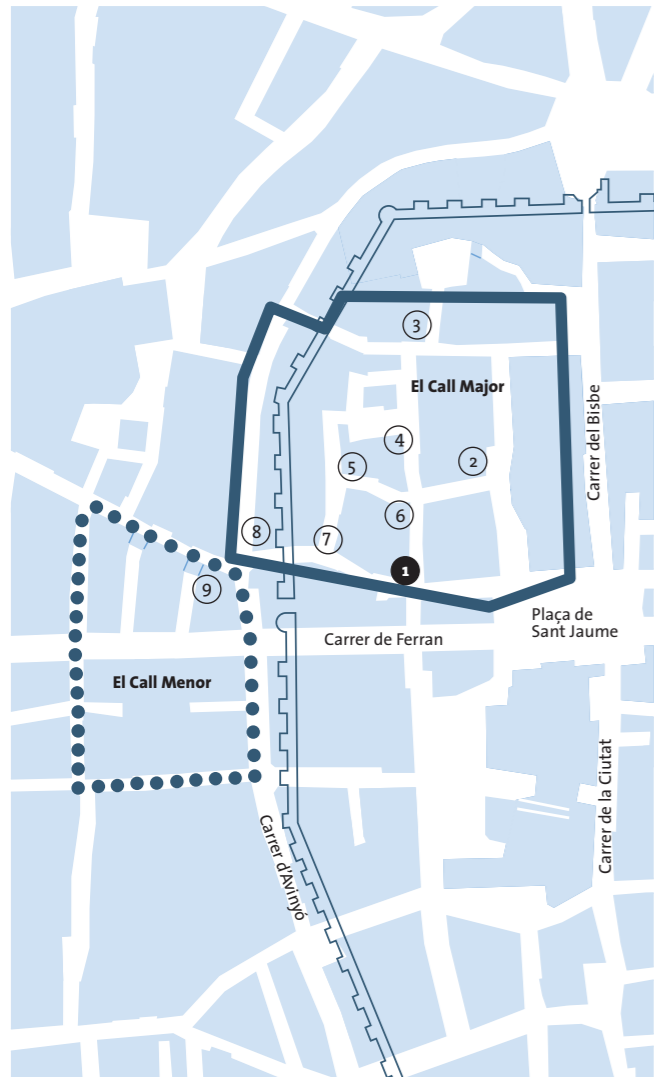
De dimarts a divendres de 10 a 14 h  
Dissabtes i diumenges de 10 a 19 h  
Dimarts per a grups amb reserva prèvia.  
Dies de tancament anual: 1 de gener, 1 de maig,  
24 de juny i 25 de desembre.

#### Les Rutes del Museu

El Museu d'Història de Barcelona organitza rutes guiades pel Call de Barcelona en català per al públic en general (consulteu el programa d'activitats del Museu) i per a grups amb reserva prèvia en català, castellà, anglès i francès.

#### Informació i reserves:

Tel.: 93 256 21 22  
Fax: 93 268 04 54  
reservesmuhba@bcn.cat  
Horari d'atenció:  
de dilluns a divendres de 10 a 14 h i de 16 a 19 h



#### EL CALL MAJOR

- 1 Carrer del Call
- 2 Carrer de Sant Honorat
- 3 Carrer de Sant Sever / Sant Domènec del Call
- 4 Placeta de Manuel Ribé
- 5 Carrer de Marlet, làpida
- 6 Carrer de Marlet / Sant Domènec del Call
- 7 Carrer de l'Arc de Sant Ramon del Call
- 8 Quatre Cantons del Call / Banys Nous

#### EL CALL MENOR

- 9 Volta del Remei

[museuhistoria.bcn.cat](http://museuhistoria.bcn.cat)  
[facebook.com/barcelonacultura](https://facebook.com/barcelonacultura)  
[twitter.com/bcnultura](https://twitter.com/bcnultura)

**MUHBA**  
MUSEU D'HISTÒRIA DE BARCELONA

Ajuntament de  
**Barcelona**



# El Call de Barcelona Un recorregut pel barri jueu medieval

PUNTS D'INTERÈS HISTÒRIC: EL CALL DE BARCELONA [C]



La torre de la Volta del Remei, al Call Menor

Iniciem la ruta del Call advertint que la senyalització no pot fer referència a un punt concret que puguem veure, ja que malauradament no s'ha conservat pràcticament res de l'antic Call. Així doncs, intentarem despertar la curiositat o la imaginació dels vianants, els experts o els interessats a conèixer la història d'un barri barceloní on va viure la comunitat jueva entre els segles XI i XIV.

La visita pot començar o acabar al Museu d'Història de Barcelona (MUHBA). Les sales de la Barcelona medieval ens ajudaran a entendre el que visitem: els resums històrics, les imatges i els objectes exposats ens posaran a punt per conèixer la comunitat jueva que va viure al Call barceloní.

# El Call de Barcelona

## Un recorregut pel barri jueu medieval

**1 Carrer del Call.** El Call era el barri on vivia la comunitat jueva a la Barcelona medieval. Era conegut amb aquest nom des del segle XII. La paraula *call* significa «carrer petit» o «carreró»; el nom s'estengué a tot el conjunt de carrers ocupats pels jueus, és a dir, al barri jueu. La comunitat de jueus rebé el nom d'*aljama*. El Call Major ocupava el quadrant nord-oest de la ciutat romana. De la urbanització romana es conserven traces de la muralla, amagades entre cases, i els carrers de Sant Domènec i Sant Honorat, de la Volta (actuals carrer de

Sant Sever i baixada de Santa Eulàlia) i el carrer del Call, que anava fins a la porta romana i que en cert moment va ser desviat i travessà el mur romà, del qual es conserven restes a la cantonada del carrer de Sant Domènec.

**2 Carrer de Sant Honorat.** Límit est del barri. A l'extrem hi havia un dels portals d'accés al Call i en un carreró ara desaparegut, la font, la sinagoga Poca i altres construccions medievals situades avui dia sota el Pati dels Tarongers del Palau de la Generalitat.

**3 Carrer de Sant Sever i baixada de Santa Eulàlia.** Límit nord del Call. Els dos carrers eren coneguts com la Volta del Call. A la dreta limitava amb els dominis episcopals i a l'esquerra estava tallat pel mur romà. No s'obrí fins a final del segle XIV, vers el carrer de la Palla. En l'edifici de la cantonada amb el carrer de Sant Felip Neri també s'han trobat sitges i restes de construccions medievals.

Baixem ara pel carrer de Sant Domènec, on trobarem un espai lliure que contrasta amb els carrerons visitats; és la:

**4 Placeta de Manuel Ribé.** Plaça moderna al centre de l'antic Call. L'edifici que fa cantonada amb el carrer de l'Arc de Sant Ramon del Call, construït al segle XVI i amb restes anteriors dels segles XIII i XIV, és el Centre d'Interpretació del Call, on podem informar-nos i assistir a alguna de les activitats programades.

Fem la volta a l'edifici i arribem al carrer de l'Arc de Sant Ramon del Call. Tot baixant, a mà esquerra, trobarem el:

**5 Carrer de Marlet,** un dels carrers més coneguts del Call barceloní, per la làpida encastada en el mur de la casa número 1. Diu: «Fundació Pia de R. Samuel Ha-sardí; el seu llum crema permanentment». És una reproducció de la làpida original que recorda aquesta institució jueva.

Seguint cap el carrer de la Fruita, podem veure una imatge que ens permet imaginar-nos com eren, de fet, els carrers del

Call: petits, estrets, amb giragonses i cases que sembla que tallin el pas.

**6 Carrer de Sant Domènec.** Carrer principal del Call. Hi havia la sinagoga Major (a l'interior de l'illa, entre els carrers de Sant Domènec, Marlet, Arc de Sant Ramon del Call i l'actual placeta de Manuel Ribé) i les cases dels membres més importants de la comunitat.

A l'inici, tocant al carrer del Call, se situaven el portal d'accés al barri i la carnisseria.

**7 Carrer de l'Arc de Sant Ramon del Call.** Segueix la línia interior del mur romà. No tenia sortida al carrer del Call i, per un pont elevat, es comunicava directament amb el Castell Nou, una fortalesa medieval construïda sobre la porta romana. Té un traçat molt irregular, en forma de quatre. Al final del carrer havia existit un carreró que anava fins a la baixada de Santa Eulàlia.

**8 Els quatre cantons del Call: cruïlla de Banyes Nous, Boqueria, Avinyó i Call.** Aquests quatre carrers, situats al peu del Castell Nou per la seva part exterior, és a dir, fora el recinte romà, van iniciar la seva urbanització a mitjan segle XIII, quan el rei autoritzà l'obertura de portes i finestres a l'antic mur romà. Abans, però, una important construcció ocupava la cantonada entre el carrer dels Banyes Nous i el de la Boqueria: els Banyes Nous, els banys públics medievals de la ciutat. Estaven situats en l'espai que ara ocupa un edifici amb uns destacats esgrafiats barrocs.

Els banys van ser fundats l'any 1160 pel jueu Abraham Bonastruc, associat al comte Ramon Berenguer, i van estar en ús fins al segle XVI; l'edifici estava construït segons la tradició àrab de les cases de bany, però amb tècniques i decoració romàniques; tenia diverses sales i dependències, entre altres una destinada a *miqvé*. L'edifici es mantingué dempeus, tot i que sense ús, colgat sota la casa fins al 1835.

Des del carrer de la Boqueria accedim a l'antic: **9 El Call Menor.** És una urbanització del segle XIII, planejada i planificada, formada per cinc illes, amb una sinagoga i una plaça al centre. No tenia comunicació directa amb el Call Major que acabem de visitar. Els seus límits eren els carrers de la Boqueria, Rauric, de la Lleona i Avinyó. Tenia dues portes, una al peu del Castell Nou i l'altra al carrer de la Boqueria.

El carrer de la Boqueria va ser ocupat posteriorment pels conversos que s'hi establiren amb els seus negocis: orfegres, teixidors de vels, sastres, sabaters. La Volta del Remei, entrant pel carrer de la Boqueria, conserva encara una torre medieval del segle XIII. El carrer de l'Arc de Santa Eulàlia, entrant també per Boqueria, està format per una torre medieval de mitjan segle XIV, dita Torre de Santa Eulàlia. La sinagoga va ser convertida en l'església de la Trinitat per uns conversos; s'amplià després a convent i actualment és l'església de Sant Jaume.

Acabada ja la ruta del Call, podem trobar, tot passejant pel barri gòtic, inscripcions en caràcters hebraics en murs d'edificis, principalment a les façanes del Palau del Lloctinent que donen a la plaça de Sant Lu i a la plaça del Rei: són carreus que procedeixen de la necròpolis jueva de Montjuïc. Desapareguda la comunitat en el segle XIV, el rei n'autoritzà l'ús de les pedres, amb inscripció o sense, com a material de construcció.

I, finalment, recordem Montjuïc, la «muntanya dels jueus», on hi havia hagut el seu cementiri i, a més, terrenys i cases: un ampli espai amb grans vistes a la muntanya, el mar i la ciutat que els permetia esbargir-se i oblidar l'estretor del Call.



**1 Carrer del Call**  
Era el carrer que anava al barri jueu

**2 Carrer de Sant Honorat**  
Vers la plaça de Sant Jaume

**3a Carrer de Sant Sever**  
Al fons, el claustre de la Catedral

**3b Baixada de Santa Eulàlia**  
Vers el carrer de la Palla

**3c Carrer de Sant Felip Neri**  
Al fons, la plaça, que no formava part del barri jueu

**4 Centre d'Interpretació del Call**  
A la placeta de Manuel Ribé

**5 Carrer de Marlet**  
En primer terme, la làpida de Samuel Ha-Sardí

**6 Carrer de Sant Domènec**  
El carrer principal del Call

**7 Carrer de l'Arc de Sant Ramon del Call**

**8 El quatre cantons del Call**  
Cruïlla dels carrers Banyes Nous, Boqueria, Avinyó i Call

**9a La Volta del Remei**

**9b L'Arc de Santa Eulàlia**